

Žymios Birštono datos, sukaktys 2012 metais

1382 m. - „...per šaltį ir sniegą (Ordino) maršalas paskyrė žygį prieš lietuvius. Priartėjus prie (lietuvių) žemės, jis padalino kariuomenę į tris. Viena nuėjo Birštono pilies link, bet greit atsitraukė, antrą matė Punios žemėje, trečią - Alytuje. Išskleidę vėliavas jie darbavosi kaip priešai. Nakčiai kariuomenės susijungia, nakvoja Semeliškėse, prie ežero. Tą naktį stabmeldžiai sumušė pašarautojus. Tų stabmeldžių vadas buvo Vytautas...”. Taip kryžiuočių maršalo Kuno fon Hatenšteino 1382-jų metų žygį į Lietuvą aprašė kryžiuočių kronikininkas Vygandas Marburgietis. Jis pirmasis pamini Birštono vietovės ir pilies pavadinimą istorijos rašytiniuose šaltiniuose.

1387 m. didysis Lietuvos kunigaikštis Jogaila, pavesdamas savo broliui Skirgailai valdyti Trakų kunigaikštystę, rašte nurodo ir jos teritoriją, paminėdamas Birštoną su valsčiumi kaip „pilaitę su valsčiu“, kurio dalis yra ir kairėje Nemuno pusėje.

1402 m. - Kryžiuočių žvalgų kelių į Lietuvą aprašymuose minima „sodyba ties sūriu vandeniū“ ir vadinama „Birstein“, „Birstan“, kurioje esanti gerai įtvirtinta medinė pilis, sutvirtinta žemėmis.

1557 m. – Vykdamas Žygimanto Augusto valakų reformą Birštono karališkajam dvarui priklausančioje Sūduvos girių dalyje buvo įkurtos dvi vaitystės: Paašmintos (Ašmintos) su Važatkienio, Kalvių ir Matuzevičių kaimais - turinti 98 valakus žemės, ir Bagrėno vaitystė su Bagrėno, Rūdupio, Giniūnų, Bačkininkų, Pagaršvio, Liepaloto kaimais, turinčiais 116 (1'16) valakų žemės ir 105 ūkininkus.

1817 m. – Vilniaus Universiteto profesorius Emanuelis Liachnickis surengė ekspediciją Birštono mineralinio vandens šaltiniams tyrinėti. Jo ekspedicijos tikslas buvo rasti Druskupio upelio slėnyje druskos klodus.

1862 m. dr. A.Renieras aprašė Birštono mineralinių vandenų veikimą, o gyd. N.Krasovskis išdėstė gydytojų patyrimą gydant Birštono mineraliniais vandenimis.

1862 m. - Birštono kurorto gydytojas Anicetas Renieras, prieš tai garsus kurortologas, dirbęs Druskininkuose, aprašė Birštono kurorto šaltinius, jų gydomąsias savybes, jų įtaką žmogaus organizmui.

1882 m. - gydytojas Ivanas Radeckis 1879 metais atradęs Vytauto kalno papėdėje „Vytauto“ („Viktorijos“) šaltinį, pasiekė, kad kurorto savininkas Ignacijus Kvinta šį šaltinį padarytų prieinamu naudojimui. Priejimui prie šaltinio buvo padarytas tiltelis, paties šaltinio kaptazas. Vanduo buvo naudojamas gėrimui, sergant virškinimo ligomis.

1872 m. - valtimis keliavusį Nemunu žymus lenkų etnografas ir kultūros istorikas Zigmantas Gliogeris aprašė savo kelionių įspūdžius. Birštonas jį pasitiko kaimišku vaizdu: „panemunėje ant eglaičių ištiestomis baltinamomis drobulėmis, šiaudais dengtomis pirkiomis, kurių beveik visos turėjo du galus. Šeima gyveno paprastame, dūminiame su mažais langeliais gale. Antrasis – skirtas vasarotojams priimti buvo šviesus, didesniais langais, nedažytais bet švariais iššveistomis grindimis. Du jo kambariai apstatyti baldais. Miestelio gatvės negrįstos, aikštė apžėlusis piktžolėmis, daržai ir sodybos aptverti aukštomis tvoromis, mat gyventojai mėgo laikyti palaidus gyvulius“.

1882 m.-savo darbą ir stebėjimus Birštono kurorte gydytojas I. Radeckis apibendrino Sankt – Peterburge išleistoje monografijoje „Birštono mineraliniai šaltiniai ir jų poveikis organizmui“. Monografijoje autorius pateikia nemažai istorinių duomenų ir tuometinio Birštono aprašymą. Mineralinio vandens sudėtis ir jo poveikis aprašytas gretinant jį su kitų Rusijos ir Europos kurortų mineraliniais vandenimis.

1922 m. - Birštono kurortas buvo nusavintas valstybės, nes po pirmojo pasaulinio karo, grįžusi kurorto savininkė Miller-Kochanovskaja ėmė pardavinėti likusius neapiplėštus, nesudegintus kurorto pastatus, kas sukėlė Lietuvos šviesuomenės, ypač medikų rūpestį. Kadangi tuomet Birštonas buvo vienintelis nepriklausomos Lietuvos kurortas (Druskininkai buvo okupuoti lenkų).

1927 m. - gydytojo Jurgio Venckūno rūpesčiu pastatytos Birštono kurorto purvo gydyklos ir gydymas mineralizuotu purvu pirmą kartą masiškai pradėtas taikyti Lietuvoje.

1932 m. - pušyne buvo atidaryta daktaro Švarco – Finkelšteino sanatorija diabetikams ir ginekologinėmis ligomis sergantiems gydyti.

1947 m. - išgręžtas pirmasis kurorte giluminis mineralinio vandens gręžinys. Vėliau palaipsniui buvo atsisakyta, siekiant išsaugoti min. vandenų resursus, natūraliai trykštančių šaltinių ir pradėtas naudoti giluminių gręžinių vanduo tiek gydymui, tiek pilstymui į butelius.

1967 m. - įkurtas kurortologijos mokslinio tyrimo laboratorijos filialas, kurioje buvo tyrinėjamas kurortinio gydymo efektyvumas, kuriamos naujos metodikos, nauja aparatūra. Čia savo daktarines disertacijas parengė gydytojai Jonas Bunevičius, Jonas Naginevičius, Galinda Gorinienė ir kiti.

1972 m.- pastatytas naujas 150 vietų vaikų lopšelis – darželis. Tais pačiais metais buvo pastatytas naujas kino teatras, knygynas, trijų aukštų administracinis pastatas. Baigta statyti Olimpinių irklavimo bazė ir tais pat metais į Miuncheno Olimpines žaidynes iškilmingai išlydėti čia baigę treniruotes SSSR olimpinės rinktinės irkluotojai.

1982 m. - pastatytos naujos „Versmės“ sanatorijos gydyklos.

Birštono muziejaus vyr. fondų saugotoja

Angelė Sabaliauskaitė